

На кафедре «Металлорежущие станки и инструменты» тесты используются по дисциплине «Автоматизация инструментального производства» для промежуточного контроля усвоения теоретического материала перед выполнением задач по программированию.

При составлении тестов для оценки знаний студентов используется критериально-ориентированный подход в виде тестов на объем знаний (domain-referenced test).

«Краб 2» позволяет выводить результаты теста либо в виде итоговой оценки, либо показывать в процентах количество правильных ответов на вопросы. Необходимые опции устанавливаются в процессе разработки теста в диалоговом окне «Параметры теста», вкладка «Результат» (рис. 3):

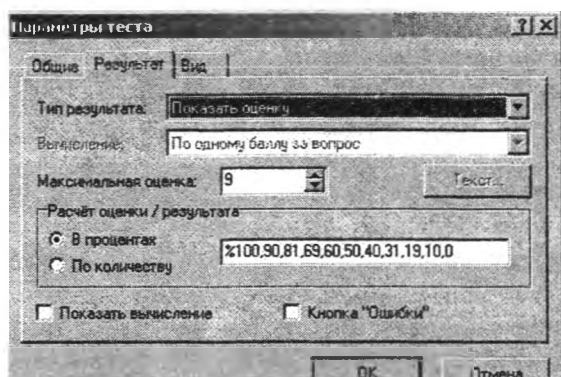

Рисунок 3 – диалоговое окно «Параметры теста»

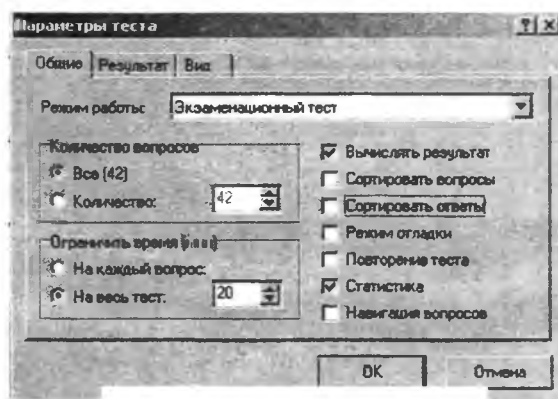

Рисунок 4 – вкладка «Общие»

На вкладке «Общие» устанавливается время, отводимое на прохождение теста, а также определяется возможность возврата к предыдущим вопросам, сортировка вопросов и пр. (рис. 4):

Компьютерные тесты обладают рядом преимуществ по сравнению с традиционными, но также имеют и ряд недостатков.

Преимущества компьютерного контроля знаний: испытуемые находятся в равных условиях, исключается субъективный подход, уменьшается психологическое воздействие на студентов со стороны преподавателя (для чувствительных студентов), студентам однозначно понятна оценка их знаний, поставленная в соответствии с количеством правильных ответов. Недостатки являются прямым следствием исключения из тестирования личностного фактора при общении преподавателя и студента: не всегда возможно до конца оценить способность студентов мыслить логически, не полностью оценивается системность знаний студента и умение владеть терминологией по данному предмету.

ЛИТЕРАТУРА

1. Аванесов В.С. Научные проблемы тестового контроля знаний.–М., 1994.–136 с. 2. Educational measurement (Ed. by Linn R.) N.Y. Macmillan, 1989 – 610 с. 3. <http://tso.iatp.by/works.htm>.

УДК 378.663.026

Кануцiч Т.М.

ФАРМІРАВАННЕ МАЎЛЕНЧЫХ НАВЫКАЎ У ПРАЦЭСЕ НАВУЧАННЯ

*Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт
Мінск, Беларусь*

Адна з ключавых кампетэнцый маладых спецыялістаў – гэта кампетэнцыя, якая адносіцца да авалодвання вуснай і пісьмовай камунікацыяй. Выбар той ці іншай формы адбываецца ў залежнасці ад абставін, напрыклад, працоўнай дзейнасці: з адным камунікантам больш прыемна і паспяхова размаўляць непасрэдна, з іншым жа прасцей праз службовую перапіску ці факс. Абедзве формы існавання з'яўляюцца функцыянальна разнастайнымі, універсальнымі, абслугоўваюць рознабаковыя сферы грамадскай дзейнасці. Нельга дапускаць меркавання: спецыяліст, які працуе ў тэхнічнай сферы, не павінен валодаць культурай маўлення, моўная

кампетэнцыя яму без патрэбы. А як жа весці перамовы, заключаць кантракты, пераконваць падначаленых, наладжваць адносіны ў калектыве? Запатрабаванымі напрамкамі выкарыстання звязнага маўлення ў прафесійнай дзейнасці з'яўляюцца наступныя:

- устанаўленне сацыяльных кантактаў;
- перадача і атрыманне інфармацыі;
- уздзеянне на аўдыторыю (суб'яднаўніка);
- афармленне дакументаванай інфармацыі;
- вырашэнне маральна-этычных зносін і інш.

Несумненна, на першым месцы – прафесійная падрыхтаванасць, але здольнасць перадаць свой вопыт, уласныя веды і метады – гэта таксама майстэрства, якое з бедным слоўнікавым запасам ажыццявіць складана.

Маўленне асобы – гэта паказчык яе інтэлектуальнага ўзроўню. Для будучага спецыяліста нефілалагічнай сферы, які павінен умець выпрацоўваць рашэнні, заключаць кантракты, прымаць абавязацельствы, афармляць дакументаваную інфармацыю, валоданне багатай і дакладнай прафесійнай мовай – неад'емная частка прафесійнага іміджу.

Мэта, якую ставіць перад сабой выкладчык мовы, абавязкова павінна ўключаць наступныя аспекты: узбагачэнне лексічнага запasu студэнтаў, авалодванне спецыяльнай тэрміналогіяй, уменне фармуляваць вуснае і пісьмовае выказванне. Даволі часта даводзіцца чуць ад студэнтаў наступнае: “разумею, але сказаць не магу”. Каб зразумець моўныя праблемы студэнтаў, неабходна пастарацца апусціцца да ўзроўню іх моўнай адукаванасці, таму што любое навучанне павінна пачынацца на тым узроўні, на якім знаходзіцца студэнт. Засваенне моўнага матэрыялу – гэта не толькі пазнанне інфармацыі і яе завучванне, а ўменне прымяняць у новых абставінах.

У маўленчых службовых зносінах абавязкова прысутнічае жывая мова: выступленне перад супрацоўнікамі, правядзенне сходаў, адказы на пытанні, фармулёўкі патрабаванняў і інш. Такія навыкі выпрацоўваюцца ў час дзелавых гульняў, дзе ёсць магчымасць самастойна выбраць моўнае афармленне (прывітанне, уступная частка або яе адсутнасць у канкрэтнай моўнай сітуацыі, асноўны выклад матэрыялу, абавязковае падагульненне, прапановы, падзяка), невербальныя сродкі, акрамя таго, праверыць сваю абаяльнасць, харызматычнасць і ўпэўненасць. Не патрэбна пазбягаць вырашэння складаных, нават канфліктных, моўных сітуацый, таму што ў сітуацыі неканфліктнасці адсутнічае развіццё.

Адна з распаўсюджаных метадык узбагачэння лексічнага складу студэнтаў – праца з тэкстамі навуковага, афіцыйна-справавога і публіцыстычнага стыляў (аналіз ужывання моўных сродкаў, пераклад, праяўленне камунікатыўных якасцей і інш.).

Адукацыя, як і сфера паслуг, павінна прапаноўваць выбар сродкаў у працэсе навучання. З аднаго боку, гэта вывучэнне камунікатыўных якасцей маўлення і ступень іх праяўлення ва ўсіх функцыянальных стылях мовы, а з другога, прымяненне дадзеных патрабаванняў у сваім маўленні. Напрыклад, у афіцыйна-справавым стылі – правільнае, лаканічнае, дакладнае фармуляванне тэксту дакументаў (сітаксічнае афармленне, выключэнне ўстарэлых выразаў, выкарыстанне сінанімічных паняццяў і інш.), у навуковым тэксце – правільная, лагічная, дарэчная будова разважання на зададзеную тэму (тлумачэнне, доказ, апісанне і інш.), у публіцыстычным варыянце – выразнае, багатае, чыстае выступленне перад аўдыторыяй (віншаванне, данясенне інфармацыі, крытычныя заўвагі, інструктаж і інш.). Заданні індывідуальнага характару павінны быць разнастайнымі: параўнанне, аналіз, крытыка, аргументаванне, супрацьпастаўленне, падагульненне і т. п. Станоўчы вынік прыносяць разнастайныя моўныя дзеянні, таму што пры рашэнні аднастайных задач асоба на развіваецца.

Моўная падрыхтаванасць – гэта сума атрыманых практычных уменняў і навыкаў, якая абапіраецца на індывідуальны творчы патэнцыял і асабістую ініцыятыву. Культура маўлення маладога спецыяліста адлюстроўвае ўменне правільна і пераканаўча выказвацца, дакладна і чыста мысліць, адэкватна забяспечваць моўнымі сродкамі жыццёвыя і прафесійныя сітуацыі.

Сучаснае грамадства не толькі дае магчымасць, але і патрабуе творчага развіцця патэнцыялу асобы. Асноўная роля тут належыць сям'і, школе і выбранай навучальнай установе. Ужо ў школьныя гады асобным вучням не хапае падручніка, яны шукаюць адказы на свае пытанні ў настаўніка, у спецыяльнай літаратуры, у інтэрнэце ці ў іншых крыніцах. Задача вышэйшай навучальнай установы – падтрымаць і развіць задаткі і здольнасці студэнтаў, у тым ліку і інтарэс да навукова-даследчай дзейнасці.

Паколькі асабісты рэйтынг студэнта складаецца з такіх напрамкаў, як вучэбная, навуковая і грамадская работа, то з першага курса патрэбна выдаць неабходную інфармацыю, зацікавіць

асобу, прапанаваць выбар. Сацыялагічныя даследаванні ўказваюць на тое, што большасць студэнтаў-актывістаў праяўляе сябе і ўключаецца ў канкрэтную сферу адразу, з першага семестра.

Для заахвочвання першакурснікаў неабходна матывацыя і канкрэтная рэклама, якая сведчыць аб значных поспехах старэйшых калег. Мэтазгодна правесці навуковы семінар – адкрыты дыялог супрацоўнікаў аддзела па навукова-даследчай рабоце студэнтаў, выкладчыкаў, кіраўнікоў лепшых навуковых студэнцкіх прац, куратараў груп і курсаў, студэнтаў, адказных за навукова-інфармацыйную работу ў групах і інш. Вопыт паказвае, што ў час такой жывой гутаркі адбываецца не проста абмен думкамі, а выяўляюцца асноўныя патрабаванні і перспектывы самастойнай даследчай дзейнасці навучэнцаў, канкрэтызуюцца напрамкі навуковай школы адукацыйнай установы. Для першакурснікаў найважней даць надзею, аказаць падтрымку ў выбары тэматыкі, акрэсліць перспектыву, напрыклад: мэтанакіраваныя публікацыі і даследаванні пад кіраўніцтвам вопытнага выкладчыка з трэцяга курса павінны перарасці ў курсавы праект, а затым вырасці ў паўназначную выніковую дыпломную работу. Такім чынам, перш чым выйсці на міжнародны ўзровень студэнты спачатку спрабуюць свае сілы на ўнутрыуніверсітэцкіх навуковых канферэнцыях: выпрацоўваюць і пашыраюць тэматыку на кафедральных, факультэцкіх і універсітэцкіх этапах.

Даследчую работу абавязкова патрэбна арганізоўваць паэтапна:

падрыхтоўчы (уводны) этап	1 – 2 курсы
развіццёвы (асноўны) этап	3 – 4 курсы
даследчы (выніковы) этап	5 курс

Падрыхтоўчы этап фарміруе навыкі арганізацыі работы з літаратурнымі крыніцамі, з асноўнымі структурнымі элементамі пісьмовага тэксту. Развіццёвы этап – гэта ўдасканаленне навыкаў непасрэднай даследчай дзейнасці, уменне крытычна мысліць, выяўляць інавацыйныя элементы і разглядаць іх. Выніковы этап – уменне абагуліць сабраны матэрыял і рэальны вопыт, правесці самастойнае даследаванне навукова-практычнай праблемы.

Паміж асобнымі этапамі абавязкова вытрымліваюцца ўмовы пераемнасці і максімальнай самастойнасці. З цягам часу з'яўляецца ўменне не толькі пісьмова і графічна выкладаць думкі, але і дастойна трымацца перад аўдыторыяй, будаваць маналагічнае маўленне, распрацоўваць прэзентацыю, што затым перарастае ў прафесійны імідж.

Вынікі цэнтралізаванага тэсціравання сведчаць аб слабым узроўні падрыхтаванасці моладзі па культуры маўлення, таму любая дысцыпліна павінна прапаноўваць сістэму, якая павышае культурнае валоданне мовай, развівае моўнае пачуццё.

На падрыхтоўчым этапе актыўна выкарыстоўваюцца такія традыцыйныя віды пісьмовай працы, як рэферат і анатацыя. Рэферат вучыць выбіраць неабходную інфармацыю шляхам крытычнага пераасэнсавання зместу. Анатацыя ўключае галоўныя тэзісы, не канцэнтруе ўвагу на прыкладах, дэталях, цытатах.

Навуковаму кіраўніку варта акцэнтаваць увагу маладога даследчыка на распаўсюджаных памылках пісьмовых і вусных выступленняў: складаны сінтаксіс, выкарыстанне неасвоеных тэрміналагічных паняццяў, шаблоннасць фармулёвак, фанетычныя недакладнасці і г.д. Камунікатыўна-стылістычны напрамак дзейнасці выпрацоўвае ўменне выказвацца дакладна, лагічна, выбіраць дарэчныя ў моўнай сітуацыі моўныя выразы. Пры магчымасці неабходна прапаноўваць студэнту некалькі варыянтаў ці альтэрнатыўных падыходаў, з якіх ён вымушаны зрабіць адзіны правільны выбар.

Сістэма адукацыі нашай краіны садзейнічае падрыхтоўцы асобы да асноўнай дзейнасці ў эканамічнай, культурнай, грамадска-палітычнай сферах. Сучасны малады спецыяліст павінен камфортна адчуваць сябе ў сацыяльна-эканамічных умовах жыцця, адаптавацца ў зменлівых паўсядзённых сітуацыях, умець самастойна набываць неабходныя веды, выкарыстоўваць іх на практыцы, развіваць уласны інтэлектуальны патэнцыял. Таму задача навучальнай установы – даць магчымасць для творчага развіцця асобы, стварыць спрыяльны асяродак для самавыражэння і самавыяўлення будучага спецыяліста. Партнёрства выкладчыка і студэнта ў навукова-навучальным працэсе павінна быць накіравана на самаразвіццё і самаадукацыю асобы ў працэсе яе адукацыйнага станаўлення.

Перавага сучасных пісьмовых формаў кантролю ведаў вядзе да лексічнага збяднення мовы сучаснай моладзі, што адзначаецца выкладчыкамі сацыяльна-гуманітарных дысцыплін. Маўленне перспектыўнага спецыяліста развіваецца і папаўняецца не праз пазнаванне правільнага адказу, у што звычайна ператвараецца распаўсюджаны сёння тэст, а шляхам пабудовы вуснага павсядзённага разважання, доказу, дыскусіі.